

октобар - децембар 2019.

ЖИЧКЕ БЛАГОВЕСНИК

Часопис Епархије жичке

ЖИЧКИ БЛАГОВЕСНИК

Часопис Епархије жичке
октобар - децембар 2019.

Излази са благословом
Његовог Преосвештенства
Епископа жичког г. др Јустина

Насловна сѝрана:

Мирење браће,
насликао Бојан Миљковић

Последња сѝрана:

Крунисање,
насликао: Бојан Миљковић

СРП - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

271.222(497.11)

ЖИЧКИ благовесник : часопис Епархије
жичке / одговорни уредник Александар Р. Јев-
тић. - 1997, бр. 1 - . - Краљево : Епархија жи-
чка, 1997 - (Краљево : МАК-ДИ). - 24 cm

Наставља традицију Жичког благовесника из
1919. године.

ISSN 2466-5320 = Жички благовесник

COBISS.RS-ID 186541319

Сви текстови представљају
ставове аутора

САДРЖАЈ

Тема броја:

Свети Николај Охридски и Жички,
Сава Архиепископ.....2

Епископ жички г. др Јустин,
Поводом 800 година аутокефалности СПЦ..6

Епископ г. др Јован (Пурић),
Слово о Светом Сави.....8

Ђакон Александар Пејовић,
Свети Сава и аутокефалност Српске
Православне Цркве.....11

Дрил. историчар Александар Пауновић,
Светосавље.....14

Богословље, историја Цркве, култура:

Џим Форест,
Сећање на Митрополита Антонија Блума
(Први део).....16

Ђакон Саво Величковић,
Света Тајна Исповести и њен однос према
Светој Литургији.....20

Пројонамесник Александар Р. Јевтић,
Замена теза – О две секуларизације.....23

Пројонамесник Дејан Марковић,
Страница православног хумора.....25

Лирски благовесник:

Др Драган Хамовић,
Припадати земљи; О поезији Владимира
Јагличића.....26

Лазар Хамовић,
Песме.....30

Прикази:

Радица Мишев,
Милоје Радовић, „Мала прича о великој
Жичи“.....31

Ђорђе Чоловић,
Промоција књиге „Приче из Великог
рата“.....33

Веронаука:

Драгана Ђурић и Ана Црежуљаревић,
Жички светионик знања – О.Ш. „Живан
Маричић“ у Жичи.....37

Марко Јорџић,
Вероучитељи у улози филмског редитеља и
глумца.....40

Летопис:

Пројекат Александар М. Грујовић
Летопис богослужења Епископа жичког
г. Јустина.....42

Главни и одговорни уредник
протонамесник Александар Р. Јевтић

Уређивачки одбор:

Архимандрит др Тихон (Ракићевић),
протојереј-ставрофор Љубинко Костић,
протојереј-ставрофор Милић Драговић,
протојереј мр Миломир Радић,
протојереј мр Небојша Дабић,
протонамесник Новица Благојевић,
јереј др Слободан Јаковљевић,
др Драган Хамовић

Издавач:

ЕУО Епархије жичке,
Трг Светог Саве 4,
Краљево

e-mail:

z.blagovesnik@gmail.com

Дизајн и припрема:

Јелена Нешковић

Штампа:

МАК-ДИ, Краљево

Тираж:

2000 примерака

САВА АРХИЕПИСКОП

Живот нашег светитеља је показао да је он био mudar у планирању и истрајан у извршавању. После скоро две године мољења и планирања у тишини Свете Горе, он се укрца у лађу и, са неколико одабраних монаха, отплови из Хиландара према Истоку, али не у Цариград, већ у Азију. У Цариграду су још увек владали латински краљ и римокатолички патријарх.

Православни патријарх и цар су живели у Никеји, у Азији. Цар бејаше Теодор Ласкар, а патријарх Манојло Сарантен. Овај Теодор не беше члан ни једне од византијских династија, сем што је био зет бившег цара Алексија III. Дакле, он није наследио царску круну, већ ју је зарадио храбро-

шћу у одбрани Цариграда противу латина као војсковођа за време владавине двојице царева: свога таста и Алексија Дуке. Борио се као лав до последњег тренутка. Чак и када је видео да цареви, један за другим напуштају град, он настави сам борбу. Али дошао је крај, како борби тако и слободи Цариграда. Он се мораде повући испред надмоћнијег непријатеља и оде у Азију да би наставио борбу противу дуплог непријатеља, латина на једној и мухамеданаца на другој страни. Једном приликом, пође му за руком да у Бруси тако снажно победи латинску војску којом је командовао Хенрих Фландерс, да се латини никад више не усудише прећи Црвено море док је он био у

животу. Потом, потуче у битци турке под султаном Каркхосруом. Кад овај султан изазиваше хришћане на двобој, Ласкар храбро изађе лично и у двобоју уби изазивача. После оваквих величанствених победа, Теодор Ласкар беше крунисан за цара Византије у Никеји 1206. године. Држао је високо у слави заставу цара Константина Великог и владао неузнемиравано до краја свога живота.

Цар се обрадова јако што ће видети Саву. Делимично стога, што су били неки даљи рођаци (јер царица и Стефанова жена биле су рођене сестре). Много, пак, више због тога, што је чуо о Савином и Симеоновом светом животу. Патријарх Манојло се радоваше још и више сусрету краљевића монаха, о коме је слушао многе легенде. Тако, дочек у Никеји беше заиста достојанствен и присан.

Сава се такође осећао срећним, што је у Никеји. Не због велике лепоте града, који се са два друга града у Малој Азији, Никомидијом и Брусом такмичио за првенство, већ због велике важности овог града у историји хришћанства. Овде је одржан Први Васељенски Сабор, на коме су оци Цркве, победивши јеретике, саставили наш Символ вере, то јест, ставили у неколико реченица необориву истину, да Бог није послао свету великог човека у личности Исуса Назарећанина, већ свога јединог Сина: „Светлост од Светлости, Боја истинитији од Боја истинитији“ рођеног у личности Исуса Христа, Спаситеља света.

После неколико дана гошћења, Божјих служби у храмовима, разговора и разгледања града, Сава изађе пред цара и патријарха и изложи им духовне потребе српског народа. Он им објасни напоре свога оца и брата у настојањима да зауставе зверске нападе од стране Рима, директне или инди-

ректне противу православне Србије, као и о разорном дејству богумилске јереси. Објаснио им је да ће обе ове организације имати разорно дејство све дотле, док српски народ, као истурена брана Православља према Западу, буде био без своје, народне хијерархије. Према томе, хитно је и важно, ојачати и охрабрити Српску цркву, дајући јој сопственог архиепископа. Само добро организована и оснажена Српска црква, била би у стању да такође снажно помогне нормализовање стања у Бугарској цркви, која је тада била жалосно потчињена римокатолицизму.

Дубоко импресионирани Савиним излагањима, обојица, и цар и патријарх, радо прихватише његов предлог као врло разуман и хитан. Они затражише од Саве да наменује кандидата за положај српског архиепископа. Он им одговори да изабери једног из његове хиландарске пратње, пошто је сваки од њих достојан тако високог положаја и одговорности. На то цар рече: „Сви ови оци и браћа су часни и свети људи, али моја душа хоће тебе од Бога, јер твој живој од раној дејствијав је познати свима нама.“ Сава покуша да убеди свога славног домаћина о својим слабостима и недостојности за такав положај, али без успеха. Часни пратиоци се једногласно сагласише са царем. И патријарх је одушевљено инсистирао на томе, рекавши Сави: „Твој народ тебе треба, јер ти имаш мудрост везану са ауторитетом. Биће, уз Божју помоћ, теби многи лакше него ма коме другом. И помисли даље: каква је користи да човек сјаси самој себе кроз њустињску усамљеност, док цео народ очекује сјасење.“ Сава се бранио толико дуго, да је чак и цар почео да негодује. Најзад, Сава попусти и рече: „Нека буде воља Божја кроз вас на мени прешнику.“ И тако ва-

сељенски патријарх Манојло, уз са-служење грчких епископа и много-бројног грчког и српског свештенства и ђакона, а у присуству цара Теодора и његових цивилних и војних велико-достојника, хиротониса архимандри-та Саву Немањића за првог српског Архиепископа. Овај историјски до-гађај десио се 1219. године, осам сто-тина деведесет четири године после Првог Васељенског Сабора у Nikeји. Тога дана, обезглављени организам Српске цркве по први пут је добио духовног поглавара.

После Савиног посвећења, цар је приредио велики пријем за почасне госте и радоваше се толико, да су његови људи били зачуђени толиким царевим одушевљењем. Штавише, цар даде богате поклоне патријар-ху, епископима и свештеницима, који су узели учешћа у Савином посвећењу. Толико он беше одушевљен Савином појавом.

Али тада, нови српски Архиепископ изненади цара и патријарха новом молбом. Наиме, он затражи да у будућности српски Архиепископ треба да буде биран од стране српских еписко-па. Као објашњење за ову своју молбу, он напомену да је раздаљина између Србије и Азије веома велика, несигурни услови путовања и, углавном, узнемиреност у свету у овом времену. Како цар, тако исто и патријарх беху одлучно противу оваквог предлога. Али, после Савиних аргумената и, пошто се уверише да је веома забринут за јединство и снагу целе Православ-не цркве, најзад се сложише. Патријарх

написа грамату са следећим текстом: „*Ја, Манојло, васељенски патријарх града Константинопоља, новој Рима, у име Господога нашеј Исуса Христа, посветио сам Саву, Ахиейискоја свих српских земаља, и дао му у име Божје власи да посвећује ейискоје, свештенике и ђаконе на ѿријорији њејове земље; да веже и ойрашија ѿрехе људи и да учи и кришјава у име Оца и Сина и Светиоја Духа. Према ѿме, сви ви ѿравославни хришћани слушајше њеја, као шѿо сѿе слушали мене.*“

Примајући гра-мату, Сава се захва-ли патријарху и у дугом разговору постави патријар-ху многа практич-на питања у вези управљања Црквом. Искусни патријарх је мудро и врло радо одговарао. Неколико пута је и служио Свету Литургију са Архи-епископом Савом.

Саву су молили да и сам служи свете службе у разним црквама, што је он радо чинио. Народ се тискао да при-ми његов благослов. Јер, овај „варварин“ је говорио боље грчки него мно-ги Грци. Он је одушевљавао и учене и неуке својим дубоко духовним бесе-дама, префињеним манирима и до-бродушношћу. За време богослужења или идући улицама Nikeје, Сава је мислио на велике оце Nikeјског Са-бора, као што су: Свети Никола, Ата-насије, Александар, Спиридон, Јевсе-вије, Ахилије, Јаков нисибијски, Па-фнутије и други, који су у оно исто-ријско доба служили у истом граду и у присуству Константина Великог. Са најсрдачнијом благодарношћу Богу, он је понављао заклетву, да ће се верно

држати Символа вере који су ови оци, учени Духом Светим саставили ту, у Никеји, по којој се он сада креће, праћен мноштвом веселог хришћанског света.

Најзад, Сава се опрости од цара јунака и, са благословом патријарха, крену на пут. И цар и патријарх су са дивљењем и љубављу гледали на српског Архиепископа пуног енергије и елана. Да ли је Сава тада, посматрајући са захвалношћу своје племе-

ните домаћине, могао предвидети, да ће приликом своје друге посете Никеји затећи другог цара и другог патријарха? Заиста, овај свет је место састанака и растанака.

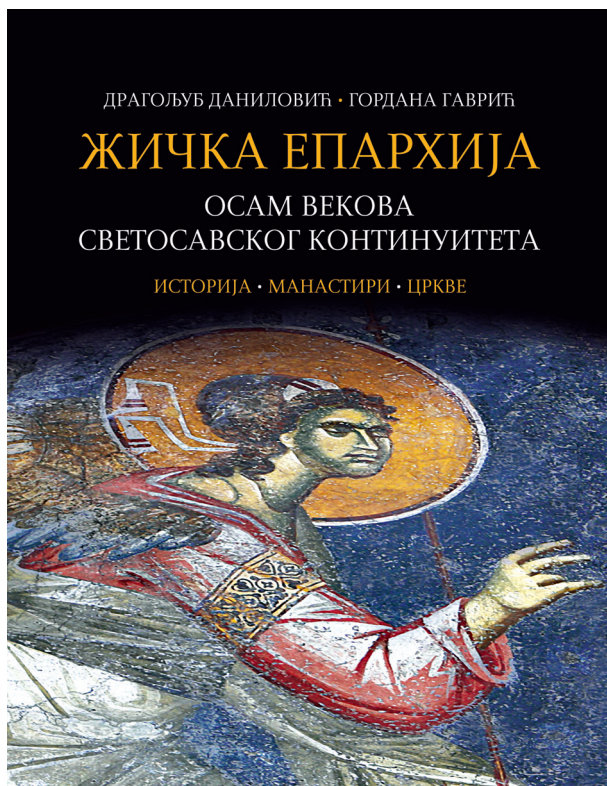
Свети Николај Охридски и Жички,
Животи Светој Сава

У сусрећ јубилеју 800 година аутокефалности Српске Православне Цркве, у издању Епархије жичке изашла је књига „Жичка Епархија – Осам векова светосавског континуитета“. Аутори су Драгољуб Даниловић и Гордана Гаврић.

УВОДНО СЛОВО ЗА МОНОГРАФИЈУ

Највећи Божији дарови међу људима, даровани од вишњег човечељубља, јесу - светиенство и царство: једно, дакле, да служи оном што је божанско, а друго да влада и да се ствара за оно што је људско.

Свети Сава, Законодавило

У години обележавања великог црквеног и државног јубилеја Осам векова од аутокефалности Српске цркве, прилика је да се са поштовањем сетимо значајних људи, догађаја и дела, који су обележили не само своју епоху, већ и читаву српску историју. Идући Савиним стопама Епархија жичка је одабрала да се и

писаном речју поклоним прегалаштву својих предака јер је архимандрит Сава ценећи значај писаног трага, сачинио прво српско књижевно дело Житије Светог Симеона Немање. Одабиром да нас књига, овог пута монографског карактера, посвећена историјском и сакралном наслеђу Жичке епархије уведе у обележавање Осам

векова аутокефалности, Епархија жели да истакне значај идеје континуитета и темеља српске духовности и државности. Жича као централно место устоличења црквених поглавара и крунисања српских владара на то обавезује.

Књига која је пред нама говори о плодовима светих Немањића, о Савиној дубокој бразди која већ осам векова рађа богате и благословене плодове и тиме нам помаже да разумемо далекосежност идеја наших родоначелника, као и смислену дубину сваке њихове делатности, захваљујући којој су се уградили у српску Цркву, нацију и културу, српску државу; јер је српски народ постојао и пре њих, али без идентитета и без свести о себи. Разумевајући значај и снагу хармоније између државе и цркве, и Савини потомци су наставили његово дело и целу српску земљу украсили светињама, јер према речима Светог аве Јустина: „шта су свете задужбине светих српских великана, ако не сведочанства о Светоме Сави, као њиховом духовном родоначелнику?“ Из тог разлога је пажња посвећена храмовима од доба Немањића, преко Лазаревића, Бранковића, турског периода, па до новог доба, како би се пратила непрекинута светосавска нит која нас је довела до великог јубилеја Осам векова аутокефалности Српске Православне Цркве.

За ову монографију изабрани су манастири и цркве који су због свог историјског и културног значаја вредновани и проглашени за споменике културе (72 храма) и који на најбољи начин показују значај идеје континуитета и дуге традиције српске државе и цркве (Студеница, Жича, Градац, Ариље, Враћевшница, Рача, Таково, Овчарско-кабларски манастири...). Јер ове светиње најбоље сведоче о бурној српској историји испуњеној узлетима

и падовима, о духовној снази народа да се уздигне и када страда под налетима Татара, Бугара, Турака, Немаца и других освајача, да подиже храмове и слави Бога док га непријатељ обезвређује. Овде разумемо још једну улогу и значај манастира и цркава, који више нису само духовне ризнице већ су и споменици, сведочанства и огледала свих историјских догађаја и најинтимнија исповест једног народа.

На жичком трону, током векова столовали су многи знаменити и свети архијереји, истински чувари апостолског предања, непоколебиви стубови и учитељи Православља. Такав је и новопросијавши светитељ Епископ жички и охридски Николај који са жичког трона говори да је: „Одавде наука блистала, одавде су краљеви добијали поуке, овде су долазили краљеви, архиепископи и епископи, овде се дају велики водећи примери, који су за морал, за јединство друштва и Цркве.“

Нека би нама који живимо у овом времену Господ дао мудрости коју је подарио нашим претходницима да бисмо и ми попут њих, љубављу, трудом и залагањем, сачували многоцени бисер поколењима после нас. Још једном им изражавамо благодарност и нека би ова књига била скромно уздарје нашем првом архиепископу Сави, утемељитељу Српске Цркве. Такође и његовом оцу Великом Жупану Стефану Немањи, утемељитељу српске државности и свима њиховим наследницима који су нас учили како треба живети достојно човека.

Епископ жички г. др Јустин

СЛОВО О СВЕТОМ САВН

Парадокс (чудесност) постојања Цркве у историји почива на антиномији временог и вечног, на њиховом прожимању. Она је феномен у времену и простору. Црква дејствује вечним и за вечност, и то више од 2000 година. Реч је, наиме, о есхатолошком парадоксу хода историјске Цркве. Она дела у „последњим временима“ прилагођена историјској динамици збивања која су метаисторијска, у Тајни Божијег Откривења, откривеног у светлости драме Богочовека и хода кроз историју. Тако да без ње нема будућности, када обележавамо данас датум добијања самосталности, умесно је истаћи њен есхатолошки карактер.

Када говоримо о јубилеју 800 година самосталности Цркве код Срба, заборављамо да је код Срба Црква постојала раније, пре Светога Саве, и то четири столећа. У време зрелости она је ушла у васељенску Свету Породицу народа ПРАВОСЛАВЉА. Срби су се за то спремали још од IX века. Ту ранију црквену организацију тешко је данас реконструисати. Она се ширила од периферије ка центру; ширила се посебном христијанизацијом. То се догађа у време моравске мисије кроз тајну писмености и богослужења којим се

преображава народно биће и човек као појединац. Историјско sazревање потиче благодарећи благодати Божијој и Човекољубију присуства Царства Божијег у историји.

Јеванђелска перспектива свих словенских народа изражена је у „Прогласу“ Константина Преславског: „Христос сабира народе, свейлосий целоге свейту“. Он је вечна нада бесмртности која покреће на одговорност пред историјом. Тако је Српски народ у Свет-

лости Христовој стекао кроз свој избор „грађанства“ Царства Божијег. То је главни знак те свести историјске, савести Божије за свој народ. То није обичан колектив – нација, већ активно и динамично ТЕЛО ХРИСТОВО.

Реч је о сталном и динамичном процесу, који траје од IX века. Та нова Тајна народа Божијег христијанизованог, кључ је за ишчитавање историјског и духовног бића српског народа. На плану историје, то је прелаз из племенске свести, из света варварства и историјске безимености. То је цивилизацијски скок стварања изворне европске културе, односно улазак у цивилизацију римско – јелинског и оријенталног наслеђа. У тај свет ушли су и други европски народи, осим Срба где су ушли још пре

Мађара и Руса. Када о томе говоримо, говоримо о култивисању Срба кроз нормирање језика, преузимањем наслеђа византијског (ромејског), књижевности, философије и уметности; правних начела и организовања државе и друштва. Све ово чини темељ хришћанске европске баштине.

Црква усмерава тај преображај у ромејском свету и њеном комонвелту. То је нови доживљај „Града Божијег“. Тај осећај грађанства икумене тј. универзалности јесте, у ствари, данашња тзв. међународна заједница. Са уздизањем Цркве у статус самосталности организације 1219. године овај догађај се не исцрпљује црквенополитичким циљем. „Огњени стуб“ тог Светосавског покрета је Свети Сава Српски. Читава покољења духовника, стваралаца, посвећена су синтези Вере и културе. Опредељеност Светог Саве за крсно – васкрсну мисију у историјском бићу је православна опредељеност српског стила у следећем:

- у монаштву – синајско – палестинско Предање;

- у богослужењу – целовитости освећења у богослужбеном 24 – часном животу;

- у организацији – за саборност;

- у теологији – за дело Васељенских Сабора;

- у поретку друштва и државе – за хармонију (сагласје) Цркве и државе, поштовањем одвојености и функционалности истог у сарадњи и служењу народу;

уз ово подвлачимо значај за стваралаштвом библијског дела и надаћућа.

Изворне вредности у изричитој етичности као правилу живота народа одређују духовност Средњег века, која кулминира у опредељењу Косовског Завета. Ту видимо везу између

Светосавља и Косовског Завета. Колико је Црква пунила садржајем културу Срба у Средњем веку, она у време турског ропства чува идентитет – основу Српског националног бића.

Стваралачки потенцијал у новим кризама и новој европеизацији дошао је до изражаја као ново стваралаштво. Нашавши се у сферама различитих цивилизација, у великим миграцијама и сеобама, разних подела – Црква прати свој народ, борећи се и даље за његов духовни интегритет. Ипак, поред свих искушења, наш народ је сачувао целину свог националног бића.

Опредељење за Царство Божије, своје борбе за завичај и заветну свету земљу, отвара очи за промисао Божијег вођења историје. Историјска драма Косова дарује унутарњу слободу од зла и смрти. Избор Косовског Завета је потврда хришћанског идентитета Српског народа. Мученички венац је крунисан венцем красоте и вечности.

Шта за нас значи Светосавље, данас?

На првом месту сведочење светих моштију Срба светитеља и чудотворних икона потврђују израз вечне Србије. Зато не можемо говорити о улазу СПЦ без светаца – то вам сведочим као некадашњи чувар ћивота Светог Василија. Такође, паљење воштанице пред иконом крсне славе и славског колача, са упаљеним кандилом вере држи породицу на окупу.

- Посебно сабирање у Светињама, у манастирима – крепи веру кроз учешће у богослужењу;

- На духовном плану унутра се формира народни етос, који дарује светитеље, отуда снага ћивота Свете Пећке Патријаршије и других наших светиња.

– Чојство и јунаштво су цветови тог идентитета. Карактерност у постојаности Вере нас је сачувала од исламизације и латинизације.

Светосавље даље значи за нас неговање на историјском плану идентитета кроз однос према књизи и култури.

То је дубока подлога чувања својих тапија која даје издржљивост у страдању свих нових ратова и борбе која траје као стални процес, сабирања нове духовне енергије у обнављању древне саборности дијалога у време свих окупација древне земље предака.

Свакако да давање приоритета духовним вредностима као битног елемента у време криза морала и хуманости главно је очување душе и морала, како у време мира, тако и у време рата. Најновије жртве страдања Црква потврђује кроз глас нових Светитеља Владике Николаја и оца Јустина.

Главна улога и задатак је очување јединства Цркве и залечење рана на Телу Христовом.

Неговањем слободарства, правде и жртве за ближње. Посебно је миротворна улога Цркве. Сви народу служимо, чији глас треба чути.

Заиста, без Тајне побожности, нема духовне обнове. Сваки вођа народни треба да буде свестан те памети народне. Зато нам је потребна молитва једних за друге.

На крају треба истаћи следеће:

У тренуцима сеоба из отаџбине и болног прилагођавања животу у туђини, Црква је давала утеху, осећање сигурности и самопоуздања припадности васељенској породици Православља.

Завршио бих ово слово речима великог човека – Србина покојног Димитрија Богдановића:

„Српски народ ће, дакле, у својој Цркви имати оно што је сам спреман да јој да. Елитну Цркву имао је свагда када је био у стању да јој посвети своје елитне људе, у најбољој духовној младости и снази.“ То је заиста, важна историјска поука, о којој, управо и данас треба много и поштено размишљати.

+Еп. Јован (Пурић)

СВЕТИ САВА И АУТОКЕФАЛНОСТ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ

Осам векова од аутокефалности Српске Православне Цркве је прилика да се још једном скрене пажња на свестрану личност Растка Немањића – Светог Саве. Он је несумњиво најзначајнија личност у историји српског народа, кључна особа за формирање српског националног идентитета. У својој епохи раме уз раме са својим оцем Стефаном Немањом и братом Стефаном Немањићем, Свети Сава је кључна личност у заокруживању српске средњовековне државности.

Својом великом љубављу према Богу и монашком животу овим речима Растко заокружује свој животни пут: „Ово што се догодило са мном, Богу се тако о мени свидело, који ме је од оца мојега доведе провео а да ме ви ни сте ухватили, па ме и он сада од ваших руку избави. Јер ви сте хтели да ме са добра и жељена пута спречите и да се са мном похвалите, угодивши своме господару. Али Бог мој на кога се уздах и изиђох, био ми је помоћник као што видите, а он ће и убудуће водити живот мој по својој вољи. А вас, љубазне моје, молим да не тужите због овога, нити да сте скрушени, него боље да са мном похвалите Бога, који ме је удостојио овога образа, за којим сам одувек жудео. Узевши моју познату ризу и власи главе моје, вратите се у миру кући, и ове знаке предајте родитељима и браћи мојој да вам поверују да сте ме жива нашли, и то Божијом благодаћу као инока: Са-

ва је име моје.“ И од тог тренутка нема краја великим чудима Саве кога је љубав водила а Божија мудрост пратила у свим корацима, речима и делима.

Из Манастира Хиландара Свети Сава са пратњом одлази у Никеју код Византијског цара Теодора Ласкариса и Цариградског патријарха Манојла Сарантена, да их моли за самосталност (аутокефалност) Цркве у Србији. Та молба је прихваћена, и то је било најбоље решење с обзиром на околности у коме се тадашњи свет налазио. Сава је у Никеји хиротонисан за архиепископа – поглавара Цркве у Србији, и добио је титулу „Архиепископ српских и приморских земаља“. Тако је српски народ око четири века након примања хришћанства добио духовну самосталност, црквену аутокефалију, чиме је међународно и међуцрквено потврђена његова духовна зрелост и способност да може потпуно самостално и одговорно да има црквену организацију и уређење по угледу на Источне аутокефалне Цркве (Јерусалимску, Александријску, Антиохијску). Свети Сава се потом враћа у Србију, али иде преко Хиландара, одакле узима своје најбоље ученике монахе за будуће епископе у Србији. На путу кратко проводи време у Солуну, где довршава Законоправило (Крчмију) као црквенодржавни закон, којим се законски регулише уређење самосталне Српске Цркве.

Поред постојеће три, Свети Сава оснива још осам нових Епископија и

то: Жичку (седиште Српске Цркве), Зетску, Хвостанску, Хумску, Топличку, Будимљанску, Дабарску и Моравичку. Седиште сваке епархије било је у манастиру. Манастире су њихови градитељи – ктитори обдарили имањима (њивама, шумама, пашњацима, воћњацима) да би могли да се издржавају и обављају своју веома важну духовно – просветитељску мисију у народу. Сви новопостављени епископи добили су по један примерак – препис Крмчије, која их је руководила у управљању црквама и манастирима.

У Манастиру Жичи који је одређен за седиште Архиепископије одржан је државно-црквени сабор на Спасовдан 1221. године. На овом сабору Свети Сава је крунисао за краља свог брата Стефана. Тим чином Србија је добила првог српског краља – Стефана Првовенчаног, а самим тим постала и краљевина. Сава је том приликом сутрадан одржао своју познату *Жичку беседу* о Православној вери у којој поучава и краља и властелу и новоизабране Епископе и игумане и сав народ основним истинама Православне хришћан-

ске вере, али на основу Светог писма, дела Светих отаца Цркве, Васељенских и Помесних сабора. Овако успешно вођење црквених и државних послова у Србији није прошло без тешкоћа, како изнутра тако и споља. Савином делу противила се Охридска архиепископија са ученим Димитријем Хоматијаном на челу, који је написао једно протестно писмо, у коме осуђује монаха Саву што је напустио Свету Гору и отишао у свет и постао чак Архиепископ без његовог знања. Овај протест није имао основа зато што се Свети Сава придржавао правила и црквених канона.

Први српски краљ Стефан Првовенчани се при крају живота замонашио као и његов млађи брат и отац. Умро је као монах Симон 1228. године а тело му и данас почива у Манастиру Студеници. Наследио га је син Радослав. У његово време Свети Сава је предузео своје прво путовање у Свету Земљу 1229. године. Ово поклоњење светињама није било само Савин лични чин, већ је много значило за целу Српску Цркву, сада младу Архиепископију. Посетио је Јерусалим и Манастир Светог Саве Освећеног. За српске монахе откупио је Манастир Светог Георгија у Акри, као и Манастир Светог Јована Богослова на Сиону. Боравак у овим манастирима Сава је искористио да добро проучи уређење и живот монаха у њима, како би ту праксу пренео у манастире и цркве у Србији. Од тада се у Српској Цркви све више осећао утицај Јерусалимског типика уместо Цариградског студитског из Манастира Студион из Цариграда.

У Србију се Свети Сава враћа са доста дарова (иконе, кандила, одежде, украси за цркве, књиге, мошти светитеља). Сем што је био велики хришћанин и духовник Свети Сава је

знао одлично да процени шта је добро и корисно за будућност Цркве и народа. Пред сам крај овоземаљског живота Сава је одлучио да још једном оде на поклоњење светињама на Истоку. Године 1223. за свог наследника предложио је Арсенија Сремца. Како је осигурао Цркву са те стране Сава у пролеће 1234. године одлази у Свету Земљу. Посетио је Александрију и Патријарха Николу, затим древне манастире у Египту, Синајску гору и тамошње манастире. Вратио се преко Јерусалима и Антиохије у Цариград, где је набавио многе потребне ствари за своју Цркву. Упутио се преко Бугарске у Србију задржавши се у Трнову код Бугарског цара Јована Асена. Упокојио се у Трнову 1237. године, 27. јануара. Краљ Владислав је после годину дана успео да пренесе његово тело у Манастир Милешеву.

Све ово је залог и за наредних осам векова, пута којим треба да се иде, да пратимо управо Саву као узор у вођењу државе, цркве, у очувању идентитета, културе и нарочито чистоте православне хришћанске вере. Заветни Храм Светог Саве на Врачару, као и многи храмови сведоче о значају овог првог српског Архиепископа, просветитеља, дипломате, правника – једном речју Великог Божијег угодника и нашег Светитеља Светог Саве. Ходимо путевима Светог Саве, угасимо жеђ са Савиних извора, обновимо науку у Савиним школама, молимо се Богу у Савиним Црквама, отворимо прозоре помраченог ума и срца да би прихватили светлост Божију коју нам својим примером и животом сведочи Свети Сава!

Ђакон Александар Пејовић,
Храм Свете Троице,
Горњи Милановац

СВЕТОСАВЉЕ

Зашто је битно сећати се, обележавати и продубљивати значај који је проглашење аутокефалности Српске Православне Цркве донело цркви, народу и српским земљама?

Не би било претеривање ако би се рекло да је овај догађај одредио, не само устројство Цркве у тадашњој српској држави, већ је утицао на њено друштвено-државно уређење, дао јој нови геополитички значај, слободу на више нивоа, нове одговорности и одредио пут којим ће српски владари и прваци водити свој народ. И шта је то што је Немањиће учинило великом династијом, родоначелницима српске средњовековне државе и Стефана Немањића као Првовенчаног краља? Зар Срби нису имали династије пре Немањића, како жупане тако и краљеве, свете владаре? Светог Јована Владимира (1000-1016), краља Михаила Војслављевића (1050-1081) и Константина Бодина (1081-1101) и друге. Одговор на ова питања је садржан у делима две личности: Стефану Немањи (Светом Симеону) и Растку Немањићу (Светом Сави) и у једном догађају: проглашењу аутокефалности Српске цркве.

Српски народ се духовно родио и историјски sazreo овим чином. У времену када су падала моћна царства, када ништа није деловало сигурно и трајно, Сава Немањић је успео Србе везати за једино непролазно – Христа и Његову Цркву. Као архиепископ учврстио је положај српске Цркве како према јеретицима, тако и у православној свету. Бројним путовањима је подизао углед Србије и архиепископије. Чак и након овоземаљског живота Сава је био утицајан не само у

Србији него и на целом Балкану. Наша Црква је преко 800 година чувала и развијала Светосавље и утицала на стварање светосавске државе. Свети Сава је преко Цркве, бројних мисионара и монаха у свом народу усадио хришћанску етику и моралне принципе. Родило се витештво као норма. Србима је у бити било укоренењено Царство небеско као виши циљ. Једини за који се вреди борити и једини који надилази све материјалне ствари и ситуације овога света. Управо су ти принципи и циљеви чудесно одржали српски народ. Такво устројство цркве, народа и државе изродило је свете богобојажљиве краљеве, архиепископе, светитеље, народне јунаке који су нам били извор светлости и звезде водиле када су сва друга светла нестала.

Да није било Светога Саве и светосавља не би било ни одговора кнеза

Лазара на питање којем ће се приволети царству. Његов одговор је свима добро познат. Одговор који је садржао суштину светосавља: **Земаљско је за малена царство, а небеско увек и до века.** Тако су Срби на Косову 1389. године потврдили свој светосавски пут и намеру да са њега не скрећу. Српска Православна Црква се постарала да народ ово никада не заборави. И не само то, већ је ову жртву поставила као пример генерацијама које ће се рађати столећима у напред. Када су Османлије, кивне на слободарски дух Срба који су дизали устанак за устанком, решили да сломе исти тај дух, шта су урадили? Ударили су на темељ српства - Светог Саву. Мислили су да ће спаљивањем његових моштију сломити дух и веру у Срба. Међу-

тим, Сава је одавно напустио тело и сјединио се са Христом, којег је светосавље укоренило у срцима људи. И наш народ је истрајао научен оном реченицом из Јеванђеља: *и не бојте се оних који убијају тело, а душу не могу убити.*

Да није било Светосавља не би било ни Његоша, ни његовог „Горског вијенца“ а ни херојства српских устаника под Карађорђе и осталим кнезовима инспирисаним светосављем народних јунака: Милоша Обилића, Краљевића Марка, Бановића Страхине, Милоша Војиновића и многих других. Први светски рат Срби су изнели као витешке громаде, снажни морални узор које је славио цео свет. И ко год да је тражио разлог и извор те снаге и тог морала дошао је до Светосавља и српске Цркве која га је неговала. Заиста библијски пример на-

рода који је Бога носио у срцу, и којег је Творац водио и избављао из свих овоземаљских недаћа.

Али дошла су нова времена. Двадесети век, век великих страдања српског народа, донео је нове идеје и вредности. Срби су почели да бирају земаљско уместо небеског царства. Славне народне прваке, ратнике, државнике и светитеље замениле су маргиналне личности ниског морала. Актуелни материјализам прети да потпуно уништи човека као духовно биће и претвори га у број, статистику, предвидиво биће лишено слободе.

Сведоци смо духовне кризе коју прати како морална тако и државничка криза. А те кризе се могу превазићи искључиво ако се иде по реду. Прво духовни аспект па тек онда морални и држав-

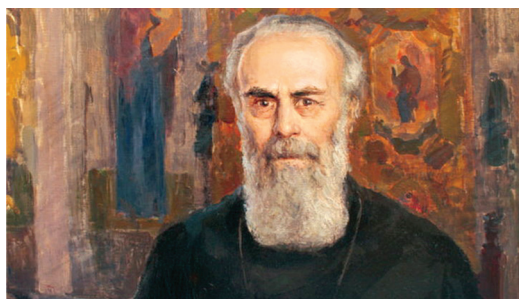
нички, дакле враћање Светосављу које нам чува и на које нас свакодневно подсећа наша Српска Православна Црква.

Због тога је битно учити се Светосављу, знати значај који је за српску историју имало проглашење аутокефалности наше цркве и како је то утицало на формирање српског националног бића, његовог историјског пута и његове тек предстојеће будућности.

Дипл. историчар
Александар Пауновић

СЕЋАЊЕ НА МИТРОПОЛИТА АНТОНИЈА БЛУМА

Први део

„Требало би да се трудимо да живимо на такав начин, да би људи следајући на нас моћи изнова, уколико би оно и било изјубљено, да наишу Јеванђеље.“

Митрополит Антоније Сурошки

Један од најзначајнијих догађаја Православне Цркве ове године десило се 04. августа; то је смрт узрокована канцером једног изузетног и заиста Светог Епископа – Митрополита Антонија Сурошког. Имао је осамдесет девет година и током многих година налазио се на челу Руске Православне Цркве Московске Патријаршије у Великој Британији.

Премда није био члан Управног Одбора Православног Братства „Мир“, писма Митрополита Антонија и његови разговори са људима који управљају овим Братством су играли важну улогу у одабиру путева којима ћемо ходити. Митрополит Антоније је неко ко је заиста страствено веровао да стварање мира захтева активност, нешто попут „ратничке“ борбе са злом. Имао је снажну аверзију према употреби речи „пацифиста“, не само зато што та реч подсећа на реч „пасивиста“, већ и због непријатних сусрета са људима који су уверени у своју моралну исправност и који су спремни да лако одбаце све оне који не прихватају њихову идеологију. Њему је

била дража фраза „човек мира“ која, како је он објашњавао, значи особу која је „спремна да ради на помирењу оних који су се међусобно растали у непријатељству“. Није ни најмање оклевао да изјави како је мржња неспојива са хришћанством, али је сматрао да је употреба насиља против нацизма у Другом Светском Рату била мање зло.

Понекад је умео да исприча згоду која му се десила приликом једног дијалога са студентима. „Након мог првог обраћања један од њих ме је питао за дозволу да напусти курс јер ја нисам пацифиста“. „А јеси ли ти пацифиста?“, питао га је Митрополит Антоније. „Да“. „А шта би урадио“, онда га је запитао, „ако би ушао у собу и видео како неко жели да силује твоју девојку?“. „Покушао бих да га убедим да се окане те намере!“, младић је одговорио. „А шта ако он настави са силовањем и то на твоје очи?“. „Молио бих се да га Бог спречи у његовој намери“. „А, ако Бог не би интервенисао, и човек који је силовао твоју девојку оде задовољан и неометан, шта би онда урадио?“. „Онда бих замолио

Бога који је из таме створио светлост, да из овога зла извуче нешто добро...“ . Митрополит Антоније му је на то одговорио: „Знаш шта, да сам ја на месту твоје девојке, ја бих потражио другог дечка.“

Дакле, није подносио пасивност спрема зла које дела, и читавог свог живота се трудио да мири и спаја. Током година немачке окупације Француске, док је био лекар у француском покрету отпора, десио се један случај када је употребио своју лекарску вештину да би спасао живот једном немачком војнику. Од стране својих сарадника у покрету отпора је због овог акта хришћанског милосрђа био осуђен, и умало није платио својим животом – мало је фалило да буде погубљен. Тада, у том круцијалном тренутку је донео одлуку да ће уколико преживи рат постати монах.

Једном другом приликом, биле су замењене улоге: тада је Немац њему спасао живот. Био је ухапшен од стране окупационих снага. Током дугог испитивања питали су га за његов став о Националсоцијализму. „Схватио сам да ћу свакако завршити у некаквом логору“, размишљао је, „тако да сам донео одлуку да будем потпуно искрен и рекао сам им да презирем њихов систем, и да ће ускоро бити поражени од стране својих противника“. После дуге паузе испитивач је рекао: „Брзо, кроз ова врата. Она нису чувана“, и тако је побегао.

Током свог живота се сусрео са много ситуација које су опасне по живот. Кад је рат завршен био је међу људима који су били обезбеђење Шарлу де Голу када је овај тријумфално улазио у Париз. Запамтио је како је тражио заклон од снајпера док је генерал игнорисао метке.

Митрополит Антоније је увек стајао „прав као свећа“. Све до краја његовог

живота лако се могло замислити да је он некакав војни официр који је војну униформу заменио монашком одором. Док је био млад нико није ни могао замислити да се пред њим налази монашење, рукоположење у свештеника и хиротонија у епископа, или то да ће он постати један од највећих хришћанских мисионара свога доба.

Рођен је као Андреј Борисович Блум, 19. јуна 1914. године у Швајцарској, где су његови родитељи били у служби при Дипломатском Корпу Руске Империје. Његова мајка је била сестра руског композитора Александра Скрјабина. Молотов, Стаљинов друг, је такође био његов рођак. Кратко пре почетка Првог светског рата, породица се вратила у Русију, али је убрзо потом услед дипломатског постављења отишла у Персију. Живо се сећао персијских пастира који су „наспрам опасности огромне персијске равнице“ чували своја стада; то је утицало на њега толико да је читавог живота био ватрени проповедник приче о Добром Пастиру.

После руске револуције породица је преко Киргистана и Ирака кренула тражећи нови дом. Укрцали су се на брод који је путовао ка Британији, али се испоставило да у њега продире вода и да ће доживети бродолом – интересантно је да је у тим тренуцима читао Робинзона Крусое. Уместо бродолома искрцали су се на обале Гибралтара где им је нестао пртљаг. Четрнаест година после овог догађаја пртљаг им је био враћен све са рачуном за његово чување.

1923. године породица се најзад сместила у Париз, који је постао дом за хиљаде осиромашених руских избеглица. Његов отац је ту постао физички радник, а он је похађао скромну државну школу. Андреј је, још као јако мали, испољио своје сумње у Римокатолицизам, због чега је изгубио

прилику да се школује у једној одличној католичкој школи. Наиме, неки католички свештеник му је нудио могућност да пређе у ту школу али под условом да постане католик што је он одбио.

После читања класика, определио се да студира медицину, хемију и биологију на Сорбонској школи науке. Године 1939. дипломирао је медицину.

Попут многих својих вршњака и он је одрастао без вере у Бога и, с времена на време, чак је пројављивао и снажно непријатељство према Цркви. Када је напунио једанаест година био је послат у летњи камп за дечаке где је упознао једног младог свештеника. Био је задивљен безусловном љубављу тог свештеника и по први пут је доживео једно дубоко духовно искуство, али то још увек ни најмање није уздрмало његова атеистичка уверења.

Неколико година касније, његова промишљања су била продрмана искуством савршене среће. То му се десило када је, после доста година тешког рада и борбе, први пут после револуције његова породица коначно успела да се смести под један кров. Али та срећа није имала никакав циљ пред собом и некада му је била просто неподношљива. Нашао се у потрази за смислом живота и одлучио је да изврши самоубиство уколико ова потрага укаже да живот нема смисла.

После неколико бесплодних месеци невољно је пристао да учествује у

сусрету руских омладинских организација на ком је требало да говори и неки свештеник. Намеравао је да не обраћа пажњу на оно о чему ће свештеник говорити, али уместо тога, затокао је себе како са великом пажњом слуша о свештениковој визији Христа и хришћанства.

Бесан на себе, у повратку кући, позајмио је Библију како би видео о чему је то говорник причао. Не желећи да протраћи много времена на ово истраживање одлучио је да прочита најкраће

Јеванђеље, Јеванђеље по Светом Марку. Ево приказа шта се потом десило:

„Док сам читао почетак Јеванђеља по Светом Марку, пре него што сам стигао до треће главе, изненада сам постао свестан да је Неко присутан са друге стране мог стола. Био сам толико уверен да се тада Христос налазио пре-

да мном да ме то осећање никада није напустило. Ово је заправо био прави преломни тренутак мог живота. Зато што је Христос оживео и зато што сам био у Његовом присуству могу са сигурношћу рећи да је истина све оно што Јеванђеље говори о распећу пророка из Галилеје, и да је капетан био у праву када је рекао: ‘Заиста овај човек беше Син Божији’. У светлости васкрсења са извесношћу сам могао читати даљи ток јеванђелске приповести јер сам знао да је све у њој истинито јер је, за мене, немогући догађај

васкрсења постао извеснији од било ког другог догађаја у историји. У историју сам морао веровати, а за васкрсење сам знао да је чињеница... Као што видите, нисам открио Јеванђеље кроз његову поруку о објављивању Царства нити ми се оно открило као прича у коју се и може али и не мора веровати. Оно је за мене отпочело као догађај који је иза себе оставио све друге проблеме неверовања зато што је био непосредно и лично искуство.“

Током Другог светског рата, Митрополит Антоније је већину свог времена проводио радећи као хирург у француској армији, а негде од средине рата, и као добровољац у француском покрету отпора. Године 1943. тајно је пострижен за монаха, примивши име Антоније. Пошто је практично било немогуће да оде у манастир, монах који је био његов духовни отац му је наложио да осам сати свакога дана проводи у молитви, притом радећи свој медицински посао. Када је питао за послушност, речено му је да буде послушан својој мајци. И после рата је испрва, када је постављен за лекара специјалисту, водио скривени монашки живот.

Године 1948. је рукоположен у свештенички чин откривши свима да је током претходних пет година био монах. Наредне године је позван да постане православни свештеник при Братству Светог Албана и Светог Сергија у Енглеској. Братство је основано 1928. године од стране једне групе православних Руса и англиканаца који су желели да се међусобно зближе и дараде на хришћанском јединству. У Дому Светог Василија у Лондону, а то је у прво време био простор где се Братство окупљало почео је да се сусреће са хришћанима у Британији и да шири свој утицај на све већи и већи круг људи. Убрзо потом, после изненадне

смрти о. Владимира Теокритова, свештеника руске патријаршијске парохије у Лондону, постало је очигледно да ће га о. Антоније наследити.

Године 1953. је постављен за игумана, 1956. за архимандрита, а потом 1962. за Архиепископа новоосноване епархије сурошке која је у себе обухватала Британију и Ирску (Име „Сурош“ потиче од древног имена једног града на Криму). Године 1963. је именован за Егзарха Патријарха Московског и све Русије за Западну Европу. До времена његове смрти сурошка епархија је порасла на двадесет парохија.

Службе у Лондонској парохији, која је на крају прешла у Храм Свих Светих на Енисморе Гардену (Ennismore Garden) не само да су задовољавале духовне потребе Руса који су живели у Лондону и његовој близини, већ је привлачила к себи и многе друге људе који су били жељни да искусе православно богослужење или који су трагали за некаквим вођством у свом трагању за Богом. Многи људи који у својој породичној позадини нису имали Русе постали су православни захваљујући његовим беседама, радио емисијама или списима.

Џим Форест,
31. октобар 2003. године

Предео са енглеског:
Ђакон Стефан Милошевски,
Храм Светог Саве, Краљево

-наставак у следећем броју-

СВЕТА ТАЈНА ИСПОВЕСТИ И ЊЕН ОДНОС ПРЕМА СВЕТОЈ ЛИТУРГИЈИ

„Покајте се јер се приближило Царство Небеско“ (Мт 3, 2). Речи којима се Свети Јован Крститељ обраћао мноштву народа објављујући скори почетак спасоносне мисије Господње, Његове крстоваскрсне жртве и отварања врата Царства небеског које се већ овде предокуша у Светој Литургији. Тема која је пред нама позиционира се високо на лествици важности у вођењу хришћанског живота.

На самом почетку важно је истаћи чињеницу да су сва светотајинства у благодатном окриљу Цркве нашла свој извор у Светој Евхаристији. Такође, циљ светотајинствених радњи је да верујуће доведе у најтешњу везу са евхаристијским сабрањем, где на-

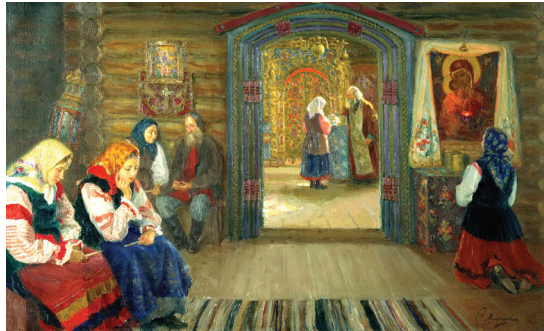
лази свој потпуни израз и смисао. Тако се Свете тајне показују делом које води верујуће људе ка остваривању најближе везе у литургијској заједници.

Разлог због ког је ово важно нагласити је тај што се, у вези са оним што је наша тема, појављују многе недоумице, неразумевања, погрешна учења и праксе, па чак и деформација и искривљена свест код појединаца у Цркви који Свету тајну исповести воде далеко од њеног назначења. У најкраћем, ови проблеми се огледају у следећим

појавама: формалан приступ Светој Тајни и рутинско исповедање, одсецање покајног карактера из ове Свете Тајне, време вршења овог последовања као и питање личности духовника који Свету Тајну обавља.

Грчка реч μετανοία, коју преводимо *покајање*, има значење промене ума – преумљења, промене начина живота који је до тада вођен. Тако се покајање са једне стране састоји у потпуној промени животних навика и чињења грехова који су нас водили од Господа и

црквене заједнице, а са друге у окретању ка Богу са жељом и надом да **п о с т а н е м о** заједничари Његовог спасоносног дела. Како је у раној Цркви институција катихумената имала покајно-васпитни карак-

тер, то се ова Света Тајна актуелизовала у самом Крштењу а потом и у причешћу на Литургији. Након престанка катихизације Света тајна исповести добила је на значају у животу хришћана након Крштења, дајући својеврсну могућност да се наново присајединимо заједници од које смо отпали због мноштва грехова наших. „Исповедајте њак једни друјима сајрешења, и молиће се Боју једни за друје, да оздравиће. Мнојо је моћна усрдна молићва њраведника“ (Јак 5, 16), као и „По-

кајше се, и да се крстии сваки од вас у име Исуса Христиа за ойрошшење грехова; и йримићеше гар Светйої Духа“ (Дап 2, 38), јесу заповести којима нам се Свети апостоли обраћају, дајући поуку да су исповест и покајање неизоставни део живота уколико идемо путем Христовим.

Данас смо често сведоци да многи верујући долазе на исповест недовољно упознати са њеним значењем и сврхом. Често се такве исповести своде на пуко набрајање учињених сагрешења, где се таксативно наводе греси и ишчекује читање разрешне молитве која би требало да поништи све што је исповеђено. Тако се на погрешан начин, сличан разумевању магије, очекује „очишћење“ и опроштај грехова. Овај вид формалистичког исповедања води у крајњи индивидуализам јер човека не води ка заједници верујућих, већ чини да се тако исповеђени осећа самодовољном индивидуом која је сада „достојна“ за приступање Светом Причешћу. Овакав приступ такође чини да исповест доживимо на искључиво психолошкој основи која нас на тај начин чини растеређенима. Таква исповест из себе искључује покајни осећај бића нашег које вапи за враћањем из земље далеке, под сводове Оца који нас чини удеоничарима у припадности Његовом Дому и имању (Лк 15, 11-32).

Исповест и покајање су двоједна стварност, које када се споје чине целину из које је немогуће нешто отргнути, већ која чини да кроз проливање покајних суза дођемо до исповедања грехова у светотајинском последовању. Таква исповест није пуко психолошко олакшање и чин у коме индивидуалистичким очима показујемо себе исповеђенима, већ је то онтолошки двиг који нас истински присаједињује заједници Тела и Крви

Христове. Тако је Света тајна исповести дата да бисмо се вратили у литургијску заједницу где можемо да приступимо свесветим Тајнама које су дате свима за опроштај грехова и Живот вечни. Исповест на тај начин води ка Светој Литургији и у њој добија своју потврду, где читава заједница радосно очекује сваког покајника да се наново укрца на брод спасења. Свако покајање које се не би завршило у Светој Чаши не би било заиста остварено нити Богом надахнуто.

Сведоци смо да је у појединим храмовима заступљена пракса вршења исповести за време трајања Свете Литургије, где један свештеник одлази у посебну просторију или удаљени кутак храма у коме паралелно са савршавањем Евхаристије исповеда вернике. Овај проблем показује одсуство елементарног осећаја за литургијски простор и време, на првом месту код свештенослужитеља, а онда и у целој заједници.

Такође, појавили су се одређени „духовници“ који на чудан начин везују своја духовна чеда за себе, а не за Христа. Они имају потпуну контролу над животима оних који им се исповедају и траже беспрекорну послушност која вернике чини неслободнима и у крајњем случају неспособнима да истински осете радост близине Христове, који нас је суштински ослободио. Често се и разумевање *еѿиѿимије* која се даје своди на то да покајник треба да доживи епитимију као казну за учињен грех. Насупрот таквом погрешном размишљању, епитимија се вернику суштински изриче са великим опрезом и осећајем по његово духовно здравље и то само у сврху да буде лек и педагошка мера која помаже да покајник разуме дубину греховног пада у ком је био, и где се запутио својим покајним путем, да

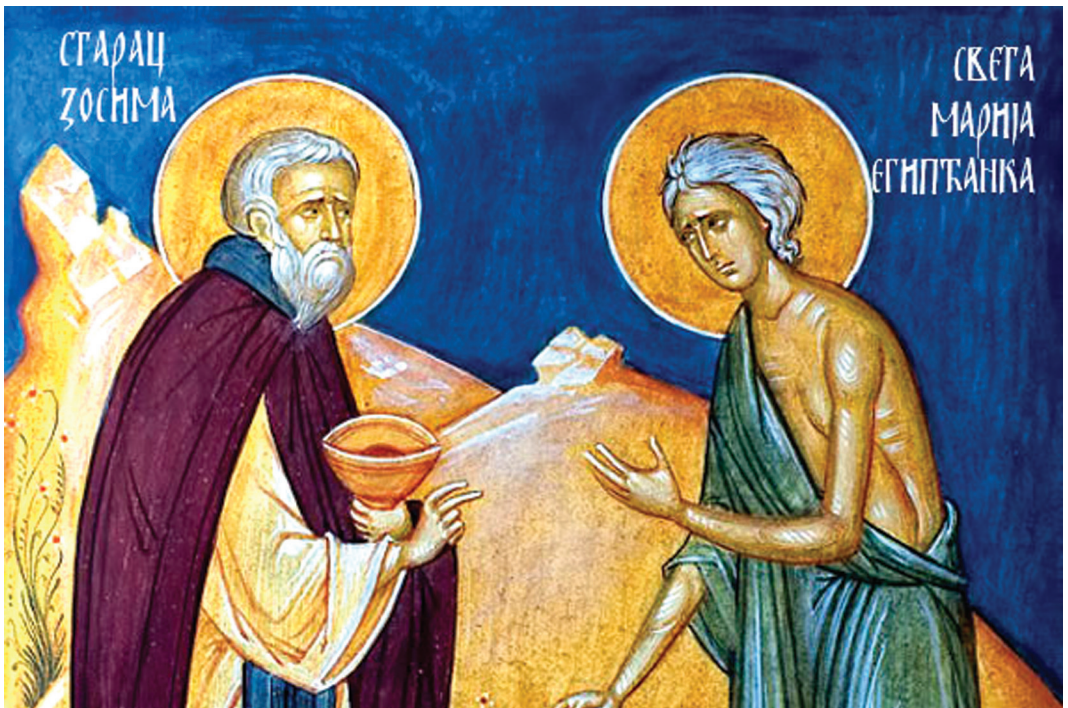
би се даље окренуо ка сједињењу са самим Богом кога примамо у себе.

Важно је истаћи да црквено предање не познаје праксу која се данас среће на многим местима. То је да Причешће мора бити условљено претходним исповедањем, то јест, да пред свако Причешће морамо да се исповедамо. Ова пракса се јављала у појединим историјским тренуцима када су околности утицале на ову појаву. Ипак, када је историјски контекст повољнији по Цркву, дужни смо обратити пажњу на словесно приступање Светим тајнама. У току нашег хришћанског живота ми у континуитету имамо могућност да, као крштени чланови Цркве, будемо учесници Светих тајни. Тако је и исповест Света тајна којој приступамо када се за њу укаже потреба сходно духовном стању у ком се налазимо. А причешћивање је неопходно да бисмо стварно носили Господа у себи, који нам и даје Живот. Снагом молитве, која је ојачана по-

кајањем и исповешћу, Господ дарује „срце чисто и Дух прав“ (Пс 50), а ми целим бићем узвикујемо речи псалмопојца „Исповедаћу се теби, јер си ме услишио, и био си ми на спасење“ (Пс 117, 21).

Будући да је тема веома опширна и да су многе богословске студије на њу писане, у кратким цртама смо изложили однос Свете тајне исповести према Светој Литургији. Света Литургија, као тачка из које све креће и у коју се све враћа, јесте Тајна која постаје срж и бит живота сваког верника. Тајинства као Богом дарована последовања су ту да нас упуте на Светајну – Свету Евхаристију, па у том духу и Света тајна исповести води ка задобијању Царства небеског, а све у славу Једнога Бога у Тројници – Оца, Сина и Светога Духа, сада и у сву вечност! Амин!

Ђакон Саво Величковић,
Храм Рођења Пресвете Богородице,
Врњачка Бања

ЗАМЕНА ТЕЗА

О две секуларизације

*Написано на основу истинитијој
догађаја.*

Десило се то у земљи Србији.

Дан је био сунчан. Чак претопао. Свештеник је кренуо да стигне у договорено време на гробље. На капији га је дочекао човек који га је љубазно упутио ка гробном месту где је требао да буде обављен годишњи парастос. Стазама засењеним по неким дрветом, па онда између гробних места неправилно распоређених, дошао је до омање групе људи. Дочекали су га срдечно. После поздрављања, свештеник је пришао гробу и упутио породицу упокојеног да припреме жито, вино, кадионицу, тамјан, брикет и свећице. Време на сату, а и реакције присутних изложених јаком сунцу, наговештавале су да се ближи време почетка молитве. На благе речи свештеника да присутнима поделе свећице, уследио је изненађујући одговор. Једна особа из породице упокојеног је рекла: „Да сачекамо да стигну поделе.“

У том тренутку, сви су погледали ка капији да виде да ли се појављује аутомобил који је требао да достави ове пакетиће са храном. Њих је требао да преузме покојников блиски сродник, па је уједно и он очекиван. Свештеник није нигде журео. На парохији тога дана није имао других обавеза. Ипак, то чекање било му је теже од врелине којом је пржило летње сунце. Пекла га је унутрашња туга због свести и духовног стања у ко-

ме се налази велики део нашег народа. Поделе, са храном намењеном присутнима, постале су, нажалост, центар молитвеног догађаја. Од практичне потребе да се нахране они који су дошли из далека, дошло се до помодарства и надметања. Упркос временима за која се говори да су кризна, за такве обичаје нико не жали да издвоји новац чак ни у трагичним и изненадним ситуацијама које доноси смрт. Отприлике, као да молитва без њих не може да почне. А могла би та средства, уколико их има, уместо подела и послужења за све присутне да се издвоје за милостињу потребитима и тиме буду на умилостивљење Праведног Судије према упокојеном.

Свештеник је у себи одлучио да молитву почне на време, без обзира да ли ће поделе стићи или не. То је био израз повређеног срца које је плакало. Један дивни светитељ је слично стање описао речима „јад срца“. Знао је он да би логика пожељности саветовала да се поступи по ономе како народ хоће. Такође, знао је и то да је вероватно та логика довела да народ по многим питањима тако размишља и све даље тоне од оног назначења које му је дато – да буде народ Божији. Уместо да у Цркви учи, народ је почео да логику овога света намеће црквеном животу. Фотографи који не поштују тајинство Свете тајне Крштења, младенци и сватови који не поштују тајинство Свете тајне Брака, где је ресторан са храном постао важнији

од храма са молитвом. Тако у недоглед до непоштовања самог поретка Тајне над Тајнама – Свете Литургије.

Све до закључка. Израз „секуларизација“ који се користи у данашњици као непријатељ црквеног живота је потребно најпре протумачити. У контексту у коме је настао означава престанак улоге Цркве да одређује моделе понашања целокупног друштвеног живота. Ипак, не искључује могућност да се тим црквеним животом живи и сведочи друштву на нивоу доброг примера и светлости којом је Јеванђеље назвало живот хришћана. Не означава ни забрану богослужбеног живота и других активности. Отприлике, означава да се Богу да Божије, а ћесару ћесарево.

Секуларизација црквеног живота је оно што наноси највећу штету на Цркви као Телу Христовом. Преносећи дух овога света на богослужбе-

ни поредак и живот Цркве, хришћани не преображавају себе, већ хуле на светињу. И Божије дају ћесару.

Да је Господ Исус Христос пустио своје сународнике да се држе свих обичаја тог времена, вероватно би остао само један од најбољих верника међу њима. Фарисеји би га јако поштовали. Није тако било. Желео је да преуми народ. Духом Светим Којим је помазан преображавао је њихова срца, смело говорећи против лоших обичаја у које су их окивали фарисеји и књижевници. Тако је настало хришћанство као вера оних који делају по речима Светог апостола Павла: „Ако Духом живимо, по Духу и да ходимо.“ (Гал 5, 25).

Протонамесник Александар Р. Јевтић
Храм Светог Саве, Краљево

СТРАНИЦА ПРАВОСЛАВНОГ ХУМОРА

Практично

Што ти грдиш супругу пред своју исповест?

Имам лоше памћење, а чим њу мало царнем, она ми одмах помене све моје грехе!

Не брже од 120 км на сат

Свештеник на исповести уверава младића склоног брзој вожњи:

-Запамти сине, анђео чувар не лети брже од 120 километара на сат.

Отпустите вука, а сазивајте братију

У једном забаченом манастиру у планини један јеромонах иначе сам, успедне некако да припитоми вука. То постане општа сензација новинарима и осталим људима. Кренуше да снимају и разне емисије. Атракција се брзо прочу. Манастир постаде познат по вуку. Стиже то и до ушеса архијерејских. Владика увиде да ће то да оде у својеврстан промашај и срочи му један акт:

Оче, што пре да отпустите вука и да кренете да тражите братију. То је манастир, а не зоолошки врт!

Протонамесник Дејан Марковић,
Храм Светог Саве у Краљеву

ПРИПАДАТИ ЗЕМЉИ

Владимир Јагличић (добитник *Жичке хрисовуље* за 2019. годину)

Стихови о рату

*

И укрцаше нас у плав аутобус,
напустисмо брежје Шумадије родне,
да бранимо нејач, завичај – и глобус –
бранећи Косово у име Господње.

У мрклини ноћи падаху ракете,
сабласни градови светлеху у кругу,
док дремљиве, или ко пушка запете,
вођаше нас усуд некуд према југу.

А када смо стигли запахну нас студ,
и мирис свежине с плодних ораница,
схватих, отаџбина расула се свуд,
у мени, ван мене, и нема граница.

*

Без одушевљења, без ратног опојства,
ми смо ипак дошли сред овог лудила:
ми немамо ништа сем то мало чојства
што нас у невољи и чини људима.
Страх се не презире. Страх се савлађује.
Ал не пушком – срцем што завреди стих:
тај ко је велики – тај са нама ту је,
и мени је драго што сам део њих.
Јер то нису људи – са мном су људине,
а умаћи нико неће од судбине!
Слутимо – Србија од свих нас је већа –
ко од хучне реке бистри родни зденац –
и ту смо: а свака будућа несрећа
на наше ће главе пасти као венац.

Владимир Јагличић је остао веран поезији као уметности стиха, али и поезији као сведочанству битних, неуралгичних збивања унутар и околу песничког појединства, независно од спољних намета и очекивања, штавише, у контри таквим очекивањима. Опева појединости непосредног окружења, у форми сонета и у другим сталним облицима и различним метрима, па је своја занимања преносио на унутарња кретања и на кретања у историји чији је савременик, као и у проницање културних тековина којим је дотакнут и њихових зрачења. Будном лирском оптиком опажа, али и симболички обременује, рефлексивно прожима удаљене чињенице видљивог и невидљивог, садашњег и прошлог, узвишеног и безнадежно ниског. То је песник који отворено, чак инатно сведочи ко је и одакле, али извори његовог песничког идентитета ни издалека нису локално омеђени, ако говоримо о пробраном венцу Јагличићевих успешних остварења.

На другом крају горкости и побуњености, налазимо и безусловну љубав према матичном простору, за коју се изриком залаже у помало раскомоћеном програмском тексту „Бити српски песник“, с краја протеклог века: „Можемо је кудити, или хвалити, али морамо волети Србију.“ У једном раном сонету, под насловом „У

задрузи“ (*Тамни врѝ*, 1992), посредује дирљиву слику здруженог сељачког попевања. Оно је више од песме, јер постаје час звучног препознавања лирског субјекта: „И запеваху у задрузи / сељаци, сложено: „Ружо бела...“ / С нама, на гајбе, ноћ је села, / Сва Србија је у тој ружи! // »Почуј« дошапнух кришом музи: / »Мој народ пева! Хор анђела / није, ал мени драг је. Дела, / Праштај ту слабост своје слузи!«“ А Јагличић је био у прилици да окуша и опроба чари класичне колело и генерацијске урбане културе, не искључујући притом оданост, или пак слабост, према предачкој основи, оличеној у шумадијском звуку и пределу.

У песми „Грумен“ (*Сѝуб*, 2013) смисао обичног погледа на завичајне топониме („Ти мислиш гледаш бокове Жежеља, / главу Бешњаје, раме Рујевице“) песник преобраћа у један дубокосежнији додир: „А дозвола те наших мртвих жеља / да огледнете једно

другом лице.“ Земља је друго име за мноштво мртвих предака, њихова метонимијска замена. А свет живих дугује пошту свету мртвих, јер је свако од нас грумен те исте земље, у коју се враћамо. Оба света коегзистирају у култу и духу и међусобно су свакодневно упућени – то је шифра завичајности коју заробљеници асфалтно-бетонске културе све мање разумеју. Али сржни говор ове поезије отпочиње кад песник осети откинутост, губитак присности с којом је прилазио томе завичајном свету.

Село, шумадијско село, и њени таласави предели, нису за Јагличића место идиле, него драме пролазности и губитака, али и споменик мартирске историје. Шумадија, према наводима из истоимене песме, „опстајању дубљем служи, / као живот валовита“ (*Јуѝра*, 2008), она је „женски лепа / са

облинама лепотице“, према поенти песме „Бос“ (*Посеги*, 2011). Агон немогућег повратка у заштићеност покретач је Јагличићеве најдубље лирске рефлексije. „Отишао бих, да се има куд“, гласи рефрен песме „На улици“ (*Посеги*), који сажима речену позицију егзистенцијалног неповрата.

Напокон, песма „Венчање“ једна је од синтетичких песама предачког тематског комплекса, изведена у неосетном епском десетерцу, као нарочита похвала припадању и континуитету, схваћеним двосмерно, као благослов и као терет што се понесе и проноси. Преовлађује у њој анафора „Видиш“, којом песнички глас упућује на каталог видљивих, али и невидљивих чињеница до којих држи: „Видиш. Али и не видиш све то. / Знаш и не знаш. Јер све је у теби.“ Лирски глас упућује на видљиви остатак замка, на птичја гнезда и наслагана дрва за огрев, на поља и пределе, али и на оно у себи, у историјској свести, доз-

ваној или још недозваној: као што су запаљена древна богомоља, крв на прагу, засољене ране, пепелна смоница, харачлије и њихови оштри кочевци, војске надируће с Дрине, јасеновачки лешеви које носи Сава. И усред ове историјске реминисценције обнавља се опсесивни мотив немогућности повратка онога који је „дојен реком, продисао шумом“, који је био урастао у тај предео.

Врло је лако и безбедно данас, у име системски наложеног отпора према тзв. српском национализму, као изворнику свих зала прошлих и будућих, песника који радо ослушкује чак и звук имена измучене отаџбине прецртати као опасни анахронизам, без обзира на књижевни учинак – а књижевна мерила, како смо рекли, играју у новом културном поретку врло споредну улогу. Јер поезија је препозната као опасни, непожељни крунски сведок који памти и пореди искуства прошлости и садашњости и

обједињује људе у заједницу сећања. А онај што не памти или своју културу сећања подешава према империјалним захтевима а не према реалном предању породичном и народном, предању обележеном беспримерним искуствима страдања у име човечанских вредности и опстанка у заветном идентитету, већ је постао роб – а да тога није ни свестан. И већ је поништен, све мислећи да је Неко и Нешто.

Владимир Јагличић је искуства скорашњих ратова, као наставка претходних ратова заташканих и недовршених, изразио у духу најчеститијих лирских сведока. Припадати једној страни, по милости рођења, не значи људски обневидети, и то сведоче Јагличићеве ратне песме. Не газећи наслеђе устаничке Шумадије, он своју песничку сонду спушта до појединачних живота и удеса, у рат преконоћ угураних људи и њихових породица. Јагличић је лебдиви отаџбински патос често стишавао, а понајбоље у песми што почиње стихом „Жене ратних другова наших“ (*Јуџра*), жене које назива „оном Трећом Србијом“. Материнско начело опстанка побеђује и кад губи, јер трпи и све подноси. „Подршка братска“ не изостаје код овог песника ни на подручју прекодринског фронта отаџбинског рата деведесетих. Јагличић бележи и страшне призоре и исходе, али и „свест о висини недоступног, / чистоги коју газ не прља“ („Херцеговини“, *Јуџра*). Озбиљна поезија није пропаганда, понајмање ратна пропаганда, али није ни банални антиратни пла-

кат. Рат је збивање с милион људских лица и нељудских наличја, али и заједнички покрет отпора и опстанка. Тај наука поезија зна, иако песници знају да га забораве, идући линијом мањег отпора.

Језик освајамо и освешћујемо чиме и постајемо своји, а језик похрањује слике властитог и предањског искуства, отвара видик чији је горњи крај надземна област, безмерни хоризонт на све стране света као и онострани, без којег не можемо ни живети ни преживети. Завичај је упоришна тачка с које рашчитавамо сав видљиви и замисливи свет. Метафору превођења Јагличић упошљава у песми „Одговор на питање о мојим пословима“ (*Прегіраће хоризоніа*, 2017). Као што преводи с руског или енглеског, песник преводи на језик своје поезије говор свега што види, чује и уобрази. Свет и све у свету је логосно, смислено, значи језичко – отуд ова разбокорена метафора у песми програмског карактера, али и скривено полемичкој: „С усколокалног, светског, / с немањићког и с беговског, / са синовљевског, с оцевског, / с милошког, с карађорђевог, / с монтеверестског, с тибетског, / и српског роднобреговског.“ Јагличићева самосвест о неомеђености тлом и језиком утврђена је баш у отаџбинском језичком тлу, оличеном у присној мнозини претходника и њихових трагова. Јер свачији основни поглед је видик „роднобреговски“, одатле се иде даље, у излете и потраге и бекства, али му се и враћа, хтео-не хтео.

Др Драган Хамовић

Литургија у грчкој Цркви Светих Козме и Дамјана

Свештеник свечано започиње
Свети Сабор молитвени.
Кроз унутрашњост храма
Чује се грчко Евлогимени.

Служба Божија тече,
Из кадила мирис тамјана
До Бога допире
У цркви Козме и Дамјана.

Поду погнуте главе,
Молећи се све мирније,
Сав живот свој и једни друге
Предајемо – Си Кирије!

Примивши Свете Тајне,
Више нисам духовно бос,
Па зато Богу благодарим:
Докса си о Теос!

Марија Магдалина

И под Крстом и над Гробом празним
Магдалина Марија за Господом плаче.
Утеши је Христос, њој се јави првој,
Али Га, по заповеди, не дотаче.

Гледајући Га Разапетог и у Гробу
Сузе многе и туге је муче:
„Какво миро да принесем Ономе
Који ме од демона смрадних извуче?“

Света Магдалино Христова,
Мироносице Маријо Блага,
Моли се за мене Господу
Да ме духовна не напусти снага!

Светој Марини

Славимо Светитељку велику,
Мученицу Христову Марину,
Која пострада у Антиохији, давно,
Давши себе Божијему Сину.

Није хтела да се уда,
Јер дјева беше чиста,
А ни да се поклони идолима,
Јер вероваше само у Христа.

Мучена за веру љуто,
Крваво јој цело тело,
Ал у срцу јој беше Христос
Па све муке прође смело.

Мученице Света Марино,
Помози људима својим
И моли се за мене Творцу,
Којега се смерно бојим.

Тројеручна Помоћница

Непостидна Заштитнице Хришћана,
Која нам помажеш са Три Руке,
Спаси нас својим молитвама
И избави од сваке муке.

Иконом си својом у Дамаску
Јованову руку исцелила.
И од тада си, без престанка,
Чудеса разна и милост лила.

Помози ми, служи своме,
И одстрани сваку невољу мучну.
Од нас који Тебе славимо
Кроз Икону Твоју Тројеручну.

Лазар Хамовић

Милоје Радовић
МАЛА ПРИЧА О ВЕЛИКОЈ ЖИЧИ
МОНАСТИР ЖИЧА | КЊИЖАРА «ПРОЗОР»

МИЛОЈЕ РАДОВИЋ | МАЛА ПРИЧА О ВЕЛИКОЈ ЖИЧИ

Милоје Радовић МАЛА ПРИЧА О ВЕЛИКОЈ ЖИЧИ

МАЛА ПРИЧА О ВЕЛИКОЈ ЖИЧИ

Милоје Радовић

Тешко је у данашње време наћи књигу за децу, као што је ”Мала прича о великој Жичи” која на тако леп начин говори о историји, духовности, нашој Православној вери, а све је то речено поетски, јасним стихом и лепом римом.

Ово је поема која извире из самог бића, корена народа, попут некадашњих народних песама које су преносиле поруку, поуку и памћење, а васпитавајући, и поучавајући многе генерације и биле су брана заборавау.

Кад би уцбеници историје били

писани као ”Мала прича о великој Жичи” Милоја Радовића, верујем да би малишани заволели историју и много научили, на лак и њима привлачан начин.

Поред, поетски бриљатно обрађене историје Манастира Жиче, која није само манастир, већ и срце српске духовности и државности, књига има и дубоку духовну поуку.

О лепоти и вредности књиге академик Светислав Божић каже: ”Као ветар који над Жичом кружи и никад не стари, као што Николајев глас с

тим ветром путује, тако и немир склупчан на савијутку око Жиче, кроз певање Милоја Радовића, постаје лек и мелем, за оне душе, које ће у дану неком, сунчаном, препознати Светлост и Свете претке, у ово сневање, уткане.”

Писати о Жичи није лако, а нарочито за децу, мада је, искрено речено, ова књига намењена свима, без обзира на године. Она нас враћа у време кад су нам мајке и баке причале приче, и кад смо били ушушкани у те приче као у паперјасту бундицу. ”Милозвучно, као кад се говори у светој порти, у летње затишје... О таквој историји има се шта и како рећи, поготово кад је Жича, са својим светитељима више од историје” каже о

књизи књижевник Драган Лакићевић.

А књига кроз седам певања креће од Неба, одакле све и почиње, па се полако пред нашим задивљеним очима појављује на земљи Жича са Светитељима и владарима, али се кроз причу о изградњи објашњавају неке веома озбиљне ствари, свађа и борбе браће Вукана и Стефана око престола, и како их је Свети Сава, њихов најмлађи брат, измирио над моштима њиховог оца Светог Симеона Немање.

О веома озбиљним и осетљивим темама, као што је крунисање Светог краља Стефана Првовенчаног, Милоје Радовић на изузетно леп и деликатан начин објашњава суштину тог чина, судбински важног за српски народ и државу:

”Круна за краља Стефана стиже из Рима.
На први погледа изгледаше како треба:
Отмена, прожета златом и драгуљима.
Али, они који не гледају само очима,
Спазише да у њој нема правог неба.
Открише да је прошарана захтевима,
Опасним за народ наш богобојажљиви,
Што само би да у вери отаца живи.”

”Само песник са особеном духовном тананошћу може да исприча красним и бираним речима повест о узрастању једног народа, чији се идентитет чврсто везао за манастир Жичу” (др Драгољуб Даниловић, историчар).

Поред лепоте поеме, треба нагласити исто тако значајан подухват уметника Бојана Миљковића, који је

певања осликао, тако да је све сличено у једну целину. Сликао је на модеран начин, али кроз те слике провејава дух Византије, великих узора наших сликара.

Књига која је пред вама, уметнички и сликарски, филигрански је обликована, баш као што псалмопојац Давид каже: ”Сребро седам пута у ватри претопљено и очишћено.”

Радмила Мишев

ПРОМОЦИЈА КЊИГЕ „ПРИЧЕ ИЗ ВЕЛИКОГ РАТА“

На дан када наша Света Црква слави Светог Јована Владимира, кнеза српског, у параклису Саборне цркве Вазнесења Господњег у Чачку промовисана је књига „Приче из Великог рата“ посвећена сећањима чачанских свештеника који су били сведоци ратних дешавања у току Великог рата, рата који је требало да оконча све ратове.

Историја је исписана ратовима. Од првог рата који је вођен, када је Луцифер подигао побуну против Бога, овај свет исписивао је странице историјских књига, алманаха, енциклопедија... статистикама, различитим војним тактикама, невероватним постигнућима генерала... На крају би се све svelo на статистику. Данас учимо о Првом светском рату, Великом рату, из књига, документарних емисија, филмова, серија. Ретко се деси да акценат историјског тренутка буде на некој одређеној личности простог човека, човека који овај свет насељава и прави промене у њему. А, управо је тај човек на својим плећима изнео бреме страдања. Одлазио је у непознато сведочећи своју љубав према породици, земљи и славећи Господа за преживљавање. Тај прост човек би био наш комшија, познаник, пријатељ, пролазник... Када се макроцелине рата сведу на појединце који су у њему учествовали дођемо до правих извора мудрости, истинитих и страшнијих прича од оних колико је људи страдало, колико је рањено, повређено или нестало. Тек када добијемо име тог човека, када га упознамо и чујемо његову причу, тек тада осетимо прави ужас рата.

Свештеници Саборне цркве Вазнесења Господњег у Чачку су на разне начине преживели окупацију али су се, сигурно, у време Великог рата присећали Нерона и његове мржње, сећали су се арена, смеха публике, али остајали су поносни и испуњени Божјим благословом да смирено и дуготрпељиво уздахну и подигну поносно главе. Свештеник чачанске цркве Живојин Алексић интерниран је у логор Нежидер и тамо сведочи суманутошћу оних који су себе називали „шириоцима културе“. Он је имао ту срећу да преживи ропство и дочека Светло, многа друга његова браћа нису имали ту прилику. Страдали су од бајонета, пушчаних зрна, бичевања, изгладњивања... само зато што су сведочили име Христово и служили Му часно, служећи Њему и свом народу. У великом рату нестала је трећина свештенства и монаштва Српске Православне Цркве и манастири су уништавани, цркве су биле похаране и девастиране. Они оци, вичнији перу и папиру, свој дар искористили су и у току рата писали о оним, обичним, људима, неважним за историјске статистике. Писали су о њима, њиховим животима, трагедијама, поносу, слави и части и у најтежим тренуцима њиховог живота. Захваљујући свештеницима чачанске цркве Велимиру Белопавловићу, Живојину Алексићу, Сретену Ј. Михајловићу, ми имамо сведочанство о страдању наших суграђана и сународника, о мученичком вавилонском ропству нашег народа у Нежидеру, али и у ве-

ликом логору „Србија“ током целог рата, јер они који су остали под окупацијом сурове власти аустроугарске и бугарске били су робови у својој земљи.

Текстови споменутих свештеника скромно су објављивани кроз различита црквена гласила, али никада, до сада се нису нашли на једном месту сабрани и сачувани од заборавља. Велики труд и жеља вероучитеља Милоша Живановића да од потпуног заборава спаси ове вредне и непроцењиве приче о страдању нашег човека, народа, и цркве овековечена је у овој вредној књизи. Приређивач Милош Живановић провео је неколико година у потрази, преписивању, записивању и истраживању живота и дела свештенослужитеља цркве чачанске. Управо је његова замисао и била да се и наша црква издавачки огласи и понуди једну књигу која сведочи о састрадалној улози српског свештеника са својим народом. У књизи срећемо ликове из народа који су би-

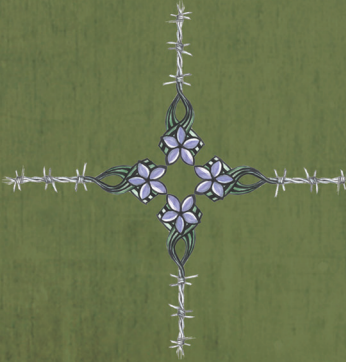
ли учитељи, свештеници, војници, мајке несталих војника, деца бораца који су у туђини и за које се и не зна да ли су живи.

Пошто су свештеници чији радови су сакупљени и објављени у књизи били свештенослужитељи цркве чачанске, било је сасвим примерено да издавач књиге буде Саборни храм у Чачку. Захвалност дугујемо Његовом Преосвештенству Епископу жичком Г. Јустину који је дао благослов да се замисао и спроведе у дело. Посебно разумевање за овај пројекат показао је јереј др Слободан Јаковљевић који је на себе преузео улогу уредника и писца исцрпног предговора. Техничку припрему, опрему књиге, дизајн и лектуру издања урадио је вероучитељ Ђорђе Чоловић, док је дизајн корице дело уметнице Сање Живановић. На овај начин целокупни труд око издања књиге урађен је симболично, унутар цркве. Такође, сама штампа књиге не би била изводљива без по-

Приче из Великог рата

~ Сећања чачанских свештеника ~

Приче из Великог рата

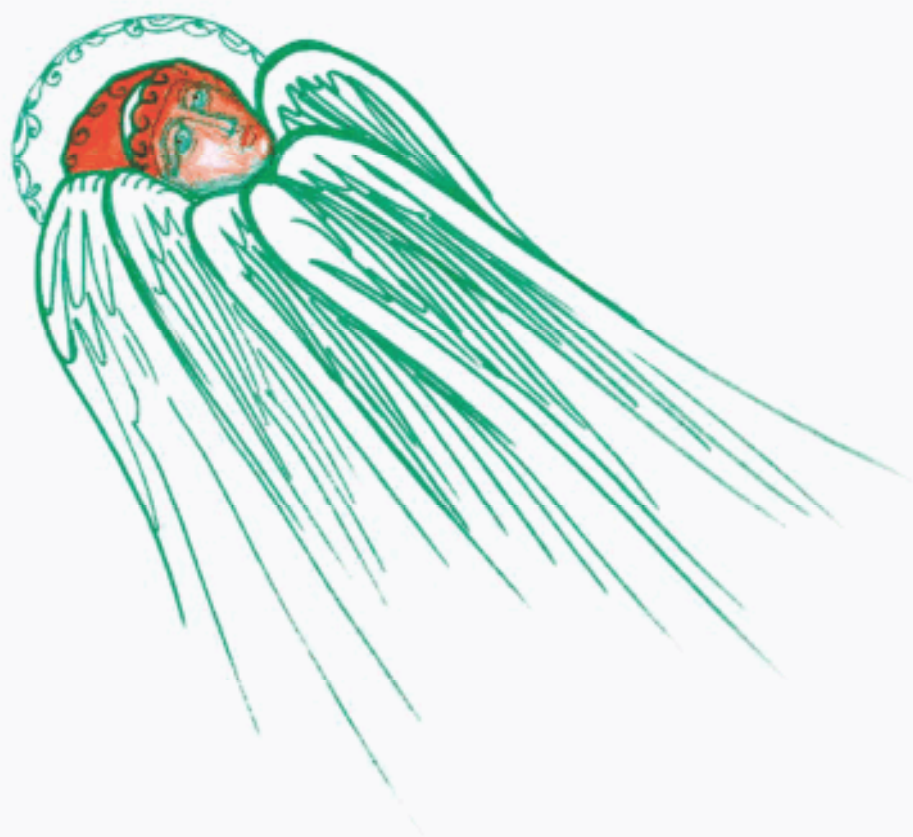
моћи и подршке старешине саборног храма у Чачку, протојереја Марка Мирковића. Вредан рад на књизи урадила је и магистар Маријана Матовић која је неуморним ишчитавањем давала вредне савете на стилском уобличавању текста, а помоћ су пружили и архивски саветник у МИАЧ-у и архивист Архива СПЦ Милош Матијевић. Такође, помоћ да ова књига угледа светло дана дали су и манастири Студеница и Рача који су у наше време постали оно што су увек и били: центри у којима се издају и пишу књиге.

На самој промоцији књиге „Приче из Великог рата (сећања чачанских свештеника)“ сабрало се мноштво свештенства, монаштва и народа и испунило Параклис Цркве Вазнесења Господњег у Чачку. Програм промоције отворио је хор „Вазнесењски“, а након њих окупљенима се обратио професор српског језика и књижевности чачанске Гимназије Слободан Николић који је укратко изнео сам

историјат настајања споменуте књиге. Посебну драж промоцији дало је читање одломака из књиге које је извео академски глумац и директор Градског позоришта у Чачку Братислав Јанковић. Уредник издања јереј др Слободан Јаковљевић у кратким цртама изложио је значај самог дела за Чачак, али и за Српску Православну Цркву и историју нашег народа уопште. Идејни творац књиге, вероучитељ Милош Живановић, надовезао се објашњавајући своју жељу да од заборава отргне толико важне тренутке везане за наш народ и страдање у Првом светском рату, које је изузетно запостављено како у нашој, тако и у светској историји. На самом крају обратила се и сарадник на издању мр Маријана Матовић која је кроз научни осврт на рат, хришћанство и културу приказала значај дела за културу нашег народа.

Ђорђе Чоловић

ВЕРОНАУКА

ЖИЧКИ СВЕТИНИК ЗНАЊА

Основна школа „Живан Маричић“ у Жичи и Царска лавра Манастира Жиче чине складну целину, уклапају се у дубоке корене историјског трајања. Оплемењена прошлошћу, загледана у будућност, наша школа прича гласовима прошлих, садашњих и будућих ђака.

Први пут се у новијем добу школа у Жичи помиње 1775. године као манастирска школа. Манастирско училиште постоји откад постоји и манастир. Ако је бивао манастир пуст и разрушен, а дешавало се то више пута кроз векове, онда није било ни училишта. Чим би у манастир монаси поново дошли да обнављају и чувају ову светињу и крунидбену престоницу Србије, оживљавало би и училиште. Нема сумње да је школа у Жичи настала из манастирске школе, да је скромно манастирско училиште било претеча овој данашњој, модерној школи. Раздвајање школе и манастира је трајало преко сто година.

Школа у Жичи је у манастирском дворишту радила скоро 40 година. Зграда је оронула, постала безусловна и школа је затворена 1880. године.

Девет година су Жичани потом настојали да озидају нову школску зграду. Поново је школа у Жичи почела да ради у школској 1889/90. години, опет у помоћним просторијама манастира, да би 1892. године коначно напустила манастирско двориште и

преселила се на данашњу локацију у нову школску зграду. Од 1892. године па до 1915. године школа је непрекидно радила. Чак и за време Првог светског рата, са смањеним бројем ђака и са краћим прекидима, школа је радила. Све време од 1892. па до 1941. године у школи је учило преко 100 ђака.

Школа је радила и у време Другог светског рата, само по неколико месеци и са малим бројем ученика, а након рата школа континуирано ради. Данас школа броји 439 ученика и 47 запослених.

Срећни и здрави људи не произилазе случајно. Они почињу свој пут као срећна и здрава деца, те стога, ми не желимо да наша деца буду жртве догађаја, већ нам је жеља да у душе наших ђака преточимо поштење, част, искреност, љубав у свим њеним видовима. Најзначајније одреднице у раду ОШ „Живан Маричић“ у Жичи јесу образовање, васпитање, култура, традиција, али и настојање да се издвојимо и снагом слободоумља, радозналости и прегалаштва. Жеља да се знањем и умењем узлети на такмичењима, смотрема и ваннаставним активностима доноси нам лепоте успеха.

Најбољи су стизали до међуокружних, републичких и међународних такмичења, освајали признања и потврдили свој и наставнички труд.

Значајну улогу у наставним и ваннаставним активностима у културно-

уметничким подухватима наше школе имала је и има традиција. Традиција је нешто чиме се поносимо и што пажљиво и с љубављу чувамо и обогаћујемо. Стога велики труд и таленат улажемо у многобројне културне активности.

До сада смо извели много запажених приредби, снимали емисију школског образовног програма „Наша Жича“ у сарадњи са РТС-ом, издали монографију о историјату школе, покренули часопис „Дечја радост“, правили тематске вечери посвећене Црњанском, Његошу, Змају, Нушићу и многим другим великанима књижевности, науке и културе. Неизоставни смо учесници „Дечије недеље“, хуманитарних акција, међународних пројеката: Чаробна интеркултурална мрежа пријатељства, Образовање за права детета, Пројекат Сјерпински... Можемо се похвалити и интеркултуралном сарадњом у оквиру које је наша наставница немачког језика у новембру месецу била гост Гимназије у

СР Немачкој, а посету је у јануару нама узвратила волонтерка Козма Порат која је имала прилику да буде гост и на школској слави Свети Сава, што је на њу оставило посебан утисак да је гнездо жичке младости истински светионик духовности, знања, вештина, талената, нада, радовања.

Похвалићемо се да смо једна од ретких школа која се бави и филмском продукцијом са насловима: Миленијумска генерација, Свадба некад и сад, Хлеб, Лип дуб, Бајка о рибару и рибици. Подједнако су оригиналне и наше представе: Госпођа министарка, Здрава болест, Вукови векови, Са ведре стране катедре. О квалитету сведоче републичке и међународне награде. Нарочито се поносимо међународном наградом освојеном за образовни филм Вредни људи мога краја на Међународном фестивалу КРЕФ, чији ћемо домаћини ми бити ове јесени. Поред многих награда на такмичењима и фестивалима, школа

је добитник Награде заслужне образовне установе Града Краљева, чиме је на градском нивоу потврђена улога школе у промовисању образовања и културе на државном и међународном нивоу. У сва ова признања уграђено је име дугогодишње директорке Бојане Маринковић која је школом руководила 17 година, имајући јасну визију афирмативности, маркетинга, сарадње, која је и препозната од стране министра просвете, те јој је поверена најодговорнија функција на нивоу школе и округа, начелница је Школске управе. Садашња директорка Јелена Стефановић наставила је несебично да се труди на проношењу доброг гласа наше школе.

Наша школа је увек препознавала предности које носи близина Манастира Жиче. Све свечаности у организацији манастира, наши ђаци и наставници са духовном радошћу испрате и у њима бивају учесници. Свечано смо дочекали Патријарха Александријског и све Африке г. Теодора II, као и Патријарха антиохијског и свег Истока г. Јована X, такође и Патријарха српског г. Иринеја и све Архијереје СПЦ на редовном мајском заседању које је ове године отпочело у Манастиру Жичи. Орга-

низовали смо и тематско вече Осам векова Стефана краља и на тај начин се укључили у обележавање осамсто-те годишњице од крунисања Стефана Првовенчаног. Божићна приредба одржана је крајем децембра у гостопримници Манастира Жиче, што је за све присутне било нарочито дирљиво, будући да поједине сестре памте време када школа није смела да сарађује са манастиром. Морамо споменути да сваког 27. јануара наша радост под кровом знања бива умножена одзивом и присуством Високопречасне мати игуманије жичке Царске Лавре Јелене са сестринством.

Стасавањем у духу православља и неговањем традиције у нашој школи градимо људе који ће бити достојни наследници светих предака под чијом задужбином учимо и растемо и следимо речи Господа нашег: „Пустите децу к мени, јер таквих је царство Божије.“

Драгана Ђурић,
професор српског језика

Ана Црепуљаревић,
вероучитељ

ВЕРОУЧИТЕЉИ У УЛОЗИ ФИЛМСКОГ РЕДИТЕЉА И ГЛУМЦА

У Основној школи „Вук Караџић” у Краљеву, покренут је едукативни серијал епизода на тему паметног и безбедног коришћења мобилних телефона, тј. о њиховој употреби и злоупотреби са којом се сусрећу младе генерације. Циљ овог серијала је едукација младих, подизање свести о функционисању савремене технологије у свакодневном животу, њеним добробитима, као и злоупотреба истих.

Аутор овог серијала је наставник верске наставе Марко Јоргић, који је са својим одељењем 7/5 снимео четири епизоде. У овом серијалу поред

ученика седмог разреда улоге су имали и наставници, и то наставник верске наставе Михајло Живковић, наставник српског језика Јасмина Стоисављевић и Марија Радосављевић, наставник ликовне културе. „Фокус генерација“ ушла је у финале КРЕФ такмичења у борби за „Прометни оскар“, које се одржава од 4. до 6. октобра. Креф је такмичење у кратким едукативним филмовима које је подржано од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја и Министарства културе.

Речи похвале и подршке стигле су из Министарства трговине, туризма

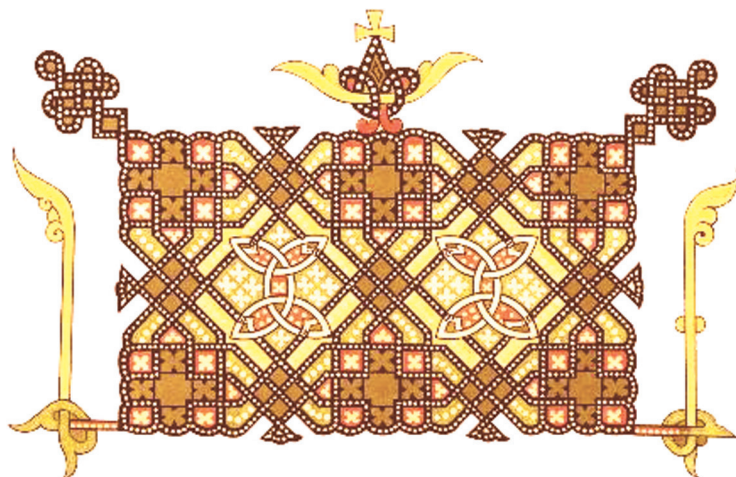

и телекомуникација, од државне секретарке Татјане Матић, која је изјавила следеће: „Свако четврто дете у предшколском узрасту и више од половине деце у школском узрасту има бар један дигитални уређај. На интернету проводе дневно више од четири сата, често без родитељског надзора. Дигитални свет пружа неслућене могућности, али се мора водити рачуна

о безбедности. Сви ми можемо да допринесемо подизању свести о паметној и безбедној употреби модерних технологија. Баш то је урадио и наставник веронауке у ОШ „Вук Караџић“ из Краљева, Марко Јоргић, који је дошао на идеју да са својим одељењем сними едукативни серијал „Фокус генерација“. Браво наставнице!“

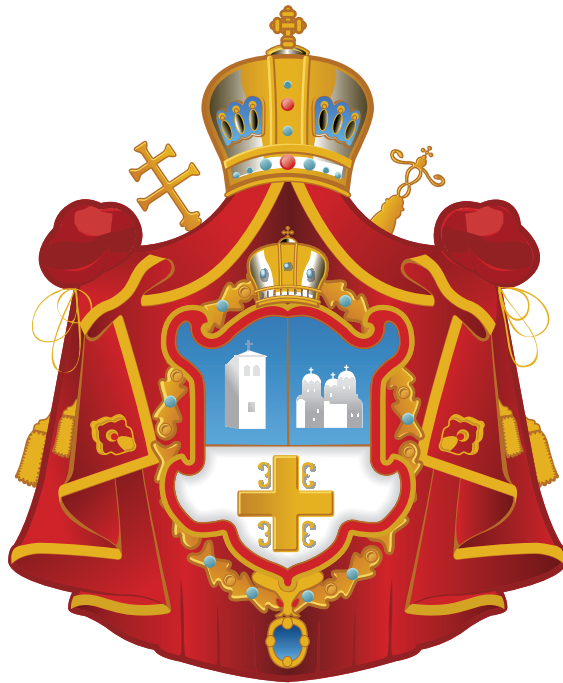
Серијал можете погледати на YouTube.

Марко Јоргић, вероучитељ

ЛЕТОПИС БОГОСЛУЖЕЊА ЊЕГОВОГ ПРЕОСВЕШТЕНСТВА ЕПИСКОПА ЖИЧКОГ ГОСПОДИНА Г. ЈУСТИНА

ОД 24. МАЈА/6. ЈУНА ДО 15/28. АВГУСТА 2019. ГОДИНЕ

✦ ✦ ✦

24. мај/6. јун (Вазнесење Господње – Спасовдан)

Епископ Јустин је са умировљеним Епископом захумско-херцеговачким г. Атанасијем служио у Манастиру Жичи, поводом храмовне славе.

✦ ✦ ✦

27. мај/9. јун (Недеља седма – Светих Отаца Првог Васељенског сабора; Св. свештеномуч. Терапонт)

Владика је учинио канонску посету селу Самаила служивши Свету Архијерејску Литургију у Храму Светог великомученика Пантелејмона.

✠ ✠ ✠

✠ ✠ ✠

**1/14. јун (Свети мученик Јустин
Философ; Преподобни Јустин
Белијски; Оданије Вазнесења)**

Поводом свога имендана Епископ Јустин је служио у Саборном храму Светог Саве у Краљеву, где је рукоположио ђакона Немању Тимотијевића у чин презвитера. Затим је у Врњачкој Бањи, у организацији Адвокатске коморе Чачак, обележена слава адвоката Србије – Свети Јустин мученик и философ, где је Владика пререзао колач.

✠ ✠ ✠

**2/15. јун (Свети Никифор; Св.
свештеномученик Еразмо Охридски
- Задушнице)**

Господин Јустин је служио у Саборном храму Светог Саве у Краљеву.

**3/16. јун (Силазак Св. Духа на
апостоле – Духови – Тројице)**

Преосвећени је у навечерје празника служио у Храму Свете Тројице у Краљеву и предводио литију кроз град. Свету Архијерејску Литургију поводом храмовне славе Владика је служио у Горњем Милановцу, на којој је дипломираног теолога г. Владимира Јовановића из Врњачке Бање рукоположио у чин ђакона.

✙ ✙ ✙

✙ ✙ ✙

5/18. јун (Духовски уторак)

Великим освећењем и Светом Архијерејском Литургијом Епископ је осветио новоподигнути храм посвећен Силаску Светога Духа на Апостоле у Ракови. Епископске грамате добротвора добили су г. Владе Јанковић, г. Михаило и г. Зоран Ристановић, као и Милан Глишић.

✙ ✙ ✙

10/23. јун (Недеља прва по Духовима – Свих Светих; Свети свештеномученик Тимотеј Бруски (Петровске покладе))

Његово Преосвештенство служио је Свету Архијерејску Литургију у Храму Светог апостола и јеванђелисте Луке у Субјелу, надомак Косјерића, поводом прославе јубилеја 200 година од изградње прве субјелске цркве. На Литургији је рукоположио доктора богословских наука г. Ђорђа Петровића из Мрчајеваца у чин ђакона, а субјелског пароха јереја Владимира Вулету је одликовао звањем протонамесника.

✙ ✙ ✙

15/28. јун (Св. пророк Амос; Св.муч. Кнез Лазар и сви Св. муч. српски - Видовдан)

На храмовну славу Светог великомученика Кнеза Лазара Епископ је служио у Матарушкој Бањи.

✦ ✦ ✦

17/30. јун (Недеља друга по Духовима; Свети мученици Мануил, Савел и Исмаил)

Епископ је служио Свету Архијерејску Литургију у храму посвећеном Спаљивању моштију Светог Саве у Лучанима.

✦ ✦ ✦

21. јун/4. јул (Свети мученик Јулијан Тарсијски; Преподобна Анастасија Српска)

Владика је служио Свету Архијерејску Литургију у Манастиру Студеници на којој је пререзао славски колач крај Светих моштију Преподобне мати Анастасије Српске.

24. јун /7. јул (Недеља трећа по Духовима; Рођење Светог Јована Претече – Ивањдан; Св. Никита, еп. Ремезијански)

Епископ је служио у Љигу поводом храмовне славе, где је ђакон Бранка Росића из Ариља рукоположио у чин презвитера.

✦ ✦ ✦

29. јун/12. јул (Свети апостоли Петар и Павле - Петровдан)

Поводом храмовне славе, Владика је служио Свету Архијерејску Литургију у Богutowцу, надомак Краљева.

✦ ✦ ✦

1/14. јул (Недеља четврта по Духовима; Свети мученици и бесребреници Козма и Дамјан)

Преосвештени је служио Свету Архијерејску Литургију у Храму Светог великомученика Георгија у Ужичу, на којој је одликовао протојерејским чином јереја Владимира Дуканца, старешину храма, а јереја Михаила Вуковића, пароха при истом храму, чином протонамесника.

4/17. јул (Св. Андреј Критски; Св. царски муч. цар Николај, царица Александра и деца им; Св. свештеномуч. Сава Горњокарловачки)

Владика је началствовао евхаристијским сабрањем у јужном параклису при Саборном храму Светог Саве у Краљеву, који је посвећен спомену на славну икону Богородицу Млекопитатељницу.

8/21. јул (Недеља пета по Духовима; Свети великомученик Прокопије)

Поводом 80 година од освећења цркве посвећене Светом Николају Мирликијском у селу Шилопај, недалеко од Горњег Милановца, Епископ је служио Свету Архијерејску Литургију.

13/26. јул (Сабор Светог архангела Гаврила)

Свету Архијерејску Литургију у Манастиру Вујан служио је Епископ Јустин, поводом славе манастирског храма.

15/28. јул (Недеља шеста по Духовима; Свети мученици Кирик и Јулита; Свети Владимир Кијевски; Свети мученици Величко-горњеполимски)

Поводом градске славе Преосвећени је служио Свету Архијерејску Литургију у Врњачкој Бањи у Цркви Живоносног Источника.

17/30. јул (Света великомученица Марина – Огњена Марија)

Владика је служио у Цркви Свете великомученице Марине у Атеници и пререзао славски колач поводом славе храма.

20. јул/2. август (Свети пророк Илија – Илиндан; Свети Илија Грузијски)

На храмовну славу Светог пророка Илије Епископ је служио у Сирчи.

5/18. август (Недеља девета по Духовима; Свети мученик Евсигније; Претпразништво Преображења)

Његово Преосвештенство је началствовао евхаристијским сабрањем у Храму Светог Саве у Краљеву.

6/19. август (Преобржење Господње)

Поводом славе манастирског храма Епископ је служио у Манастиру Преображењу на Овчару, где је студента Богословског факултета г. Ђорђа Поповића рукопродизвео за чтеца.

12/25. август (Недеља десета по Духовима. Свети мученици Фотије, Аникита и други с њима)

Господин Јустин је свештенослужио у Храму Светог Николаја Мирликијског у Брезови код Ивањице. Епископску грамату добротвора добио је г. Обрад Јеликић. Затим је Владика посетио и храм у изградњи посвећен Светој Петки у Мочиоцима.

15/28. август (Успеније Пресвете Богородице – Велика Госпојина)

Владика је служио у Храму Успења Пресвете Богородице у Дрежнику на јубилеј 90 година од подизања храма. На Светој Литургији Епископ је одликовао месног пароха оца Драгана Тимотијевића чином протојереја, а ђакона Младена Стевановића из Ужица рукоположио у чин презвитера. Грамату добротвора добила је г. Нада Обрадовић из Ужица.

Приредио:
протођакон
Александар М. Грујовић

